

**„IZVĒRTĒJUMS PAR NEVALSTISKO
ORGANIZĀCIJU IESAISTES
MEHĀNISMIEM MINISTRU KABINETA
LĒMUMU PIENĒMŠANAS PROCESĀ UN
PRIEKŠLIKUMU IZSTRĀDE ŠO
MEHĀNISMU PILNVEIDEI”**

(IEPIRKUMA IDENTIFIKĀCIJAS NR. MK VK 2012/32)

Prezentācija Valsts kancelejā 24.04.2013.

Pētījuma struktūra

Ziņojums „Par NVO un valsts pārvaldes izmantotajiem līdzdalības mehānismiem Ministru Kabineta lēmumu pieņemšanas procesā”, kas ietver normatīvo aktu analīzi un NVO un valsts pārvaldē strādājošo viedoklis par līdzdalību

Ziņojums „Par Ārvalstu pieredzi par valsts pārvaldes iestāžu un NVO sadarbības inovatīvām institucionālām formām”

Ziņojums „Par nepieciešamiem pasākumiem NVO līdzdalības mehānismu valsts pārvaldē pilnveidošanai, kā arī jaunu mehānismu izveidei”

Normatīvo aktu analīze

Normatīvais regulējums ir pietiekams

Praksē bieži vien normatīvajos aktos iekļautie instrumenti netiek izmantoti vai izmantoti nepilnīgi

Iestāžu un NVO izpratne par līdzdalības nozīmīgumu nosaka praktisko darbību

Ārvalstu prakse

Apskatītās valstīs
– Lielbritānija un
Igaunija

Analīzes kategorijas:

- līdzdalības formas kopumā
- inovatīvās līdzdalības formas
- līdzdalības finansēšana

Igaunijas un Lielbritānijas salīdzinājums

	Igaunija	Lielbritānija
Līdzdalības pieredze	Ļoti līdzīga Latvijai, jo abas valstis bija līdzīgās pozīcijās pēc PSRS sabrukuma.	Ilga un sena līdzdalības pieredze. Lielbritānija tiek uzskatīta par vienu no vadošajām valstīm pasaulē dažādu līdzdalības veidu un mehānismu attīstībā.
Identificētās līdzdalības formas	Valdības un nevalstiskā sektora vienošanās (EKAK), sabiedriskās apspriedes, forumi, līdzdalība pētījumu veikšanā, tiesību aktu projektu iespējamo seku analīze	Valdības un nevalstiskā sektora līgums (<i>compact</i>), konsultācijas, sabiedriskās apspriedes, rīcībpolitikas dokumentu analīze un priekšlikumu sniegšana jau agrīnās šo dokumentu izstrādes stadijās. Lielbritānija ir izstrādāti konsultāciju principi, kas ir attiecināmi uz NVO līdzdalību rīcībpolitiku un tiesību aktu projektu izstrādes gaitā.

	Igaunija	Lielbritānija
Identificētās inovatīvās līdzdalības formas	<p>Valdības portāls www.osale.ee</p> <p>Tiešsaistes režīma platforma – Iedzīvotāju forums (angl. <i>People's Assembly</i>) (www.rahvakogu.ee), lai iegūt iedzīvotāju idejas un ieteikumus tiesību aktu izstrādei un pilnveidošanai.</p>	<p>Lielbritānijā kā institucionālās sadarbības formas tiek izmantoti diskusiju dokumenti (angl. <i>green papers</i>).</p> <p>Lielbritānijā visi diskusiju dokumenti ir pieejami valdības portālā https://www.gov.uk/government/publications, lai konsultācijām un sabiedrības priekšlikumiem atvērtie rīcībpolitiku dokumenti ir pieejami vienuviet.</p>
Līdzdalības finansēšana	<ul style="list-style-type: none"> - Projektu granti; - Pakalpojumu deleģēšana; - Atbalsts aktivitātēm – caur informācijas portāliem un pieeju informācijai; - Nodokļu atlaides; - Pieejamība valsts un pašvaldību telpām par brīvu vai par simbolisku samaksu; - Apmācības un konsultācijas. 	<ul style="list-style-type: none"> - Grantu shēmas; - Pakalpojumu deleģēšana; - Atbalsts aktivitātēm – caur informācijas portāliem un pieeju informācijai; - Nodokļu atlaides; - Apmācības un konsultācijas;

Ārvalstu prakses secinājumi

Ārvalstīs ir uzsvars uz sabiedrības dalību dokumentu izstrādes procesos pēc iespējas agrīnākās dokumentu izstrādes stadijās. Tas nozīmē arī sabiedrības informēšanu tikko ideja par dokumenta izstrādi ir parādījusies

Gan Igaunijā, gan Lielbritānijā viens no NVO līdzdalības veidiem ir deleģēto uzdevumu veikšana

Viedoklis par līdzdalību valsts pārvaldē

NVO un valsts pārvaldē strādājošo viedoklis par līdzdalību valsts pārvaldē(1)

līdzdalība lēmumu pieņemšanā ir būtiska un nozīmīga, tomēr ne vienmēr ir gandarījums ar tās rezultātiem;

NVO **informētība** atšķiras, un tas ir organizācijas dalībnieku kapacitātes jautājums;

atšķirīgas ir NVO un ministriju pieredzes **līdzdalības procesā**:

- „dialogs” mēdz būt vienpusējs;
- nav iespējams sekot līdzī sniegto komentāru, priekšlikumu liktenim;
- jākāpina ministrijas darbinieku un NVO pārstāvju izpratne par patiesu NVO līdzdalības procesu un tā rezultējošo lomu.

NVO un valsts pārvaldē strādājošo viedoklis par līdzdalību valsts pārvaldē(2)

NVO kapacitāte aptver gan cilvēku, gan finanšu, gan laika resursus:

- atšķiras lielām un mazām, Rīgas un lauku NVO;
- kapacitāte ir cieši saistīta ar problēmu, jautājumu izpratni.

Sadarbība NVO starpā un sadarbība ar ministrijām:

- NVO savstarpēja sadarbība ir atkarīga no organizācijas darbības mērķiem;
- sadarbības pieredze ar ministrijām ir atšķirīga;
- efektīva sadarbība ir arī kapacitātes jautājums.

Līdzdalības **normatīvais regulējums** ir labs un nodrošina NVO līdzdalību.

NVO līdzdalības mehānismi valsts pārvaldē

Efektīvākie ir normatīvo dokumentu izstrādes **sākuma posma mehānismi** (darba grupas, konsultatīvās padomes);

Memoranda padomei no NVO puses ir augstāks vērtējums nekā no ministriju pārstāvju puses;

Par **sabiedriskām, publiskām apspriešanām** ir atšķirīgi viedokļi;

Nacionālai trīspusējās sadarbības padomei ir zemāks vērtējums, jo tā ir parastam NVO «tālu prom».

2013. g. Memorandu parakstījušo NVO viedoklis par līdzdalību

NVO vēlas piedalīties normatīvo dokumentu izstrādes procesā un sagaida, ka tām būs iespēja izteikt savu viedokli un tikt uzklausītām;

Vēlas aizstāvēt savas NVO intereses un mērķus, sagaida veiksmīgāku savas organizācijas mērķu sasniegšanu;

Daži NVO vēl nejūtas tik varoši, lai līdzdarbotos, bet viņi grib saprast procesus un mācīties.

NVO līdzdalības attīstības iespējas

Latvijas **NVO-ju kapacitātes palielināšanas atbalsts**, jo organizācijām ar lielāku kapacitāti ir lielākas iespējas (resursi, prasmes) līdzdalībai.

Ministriju darbinieku kapacitātes palielināšana efektīva līdzdalības procesa nodrošināšanai.

Jaunu, inovatīvu līdzdalības rīku apzināšana un ieviešana (jaunas platformas normatīvā regulējuma izstrādes procesa, t.sk. priekšlikumu un komentāru pārskatāmībai un caurspīdīgumam, piem. www.4vara.lv priekšlikums).

NVO klasificēšana atbalsta saņemšanas sistematizēšanai.

Memorandu parakstījušo **NVO grupēšanās zem sekretariātiem** pa jomām, lai efektīvizētu un vienkāršotu informācijas plūsmu.

Modelis esošā finansējuma no valsts budžeta ietvaros

Modelis paredz apmācību nodrošināšanu izpratnes par līdzdalību palielināšanai:

- Līdzdalības instrumenti Latvijā, to pielietošanas pozitīvā un negatīvā pieredze
- Līdzdalības instrumenti un rīcībpolitikas cikla saistība;
- Līdzdalības instrumenta izvēle, ņemot vērā ārējos faktorus (piem., Vrūma-Jetona līdzdalības algoritms).

Modelis ar papildus finansējumu no valsts budžeta

Modelis paredz Memorandu parakstījušo NVO grupēšanos pa noteiktām jomām pie izveidotiem sekretariātiem, kur **sabiedrības informēšanas funkcija** kopā ar tās veikšanai nepieciešamo finansējumu **tiktu deleģēta** kādai no atbilstošā bloka **NVO**.

- Modeļa mērķis ir nodrošināt sabiedrības informēšanas funkcijas izpildi, efektīvizēt un vienkāršot informācijas divpusēju plūsmu

Rekomendācijas (1)

iepriekš minēto divu modeļu ietvaros

Šiem priekšlikumiem **nav nepieciešami grozījumi normatīvajā regulējumā;**

Valsts pārvaldes iestādēs **nav nepieciešamas strukturālās izmaiņas** NVO līdzdalību kavējošu administratīvo un strukturālo šķēršļu novēršanai;

Rekomendācijas (2)

Nepieciešams apzināt galvenos sektoru blokus (iespējams tie ir 10);

Nepieciešams deleģēt **sekretariāta funkcijas** atbilstošām, pieredzējušām sektoru organizācijām, ar šo funkciju izpildei sekojošu finansējumu.

Paldies par uzmanību!